

Visitatierapport Kenniscentrum Media Hogeschool Windesheim

Visitatiecommissie Kenniscentrum Media

15 november 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Beoordeling van enkele algemene aspecten	4
Aanbevelingen	6
Beoordeling per standaard en overall beoordeling	7

Inleiding

Windesheim heeft vijf kenniscentra waarin praktijkgericht onderzoek wordt verricht. Alle vijf kenniscentra worden in 2018 geëvalueerd volgens het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek 2016-2022. Het praktijkgericht onderzoek van Windesheim wordt per kenniscentrum in een tijdsperiode van zes jaar twee keer geëvalueerd door een commissie die bestaat uit externe deskundigen, die het werkveld en de wereld van onderzoek en onderwijs vertegenwoordigen. Dit gebeurt tijdens de visitatie en tijdens een midtermreview. De laatste midtermreview voor het Kenniscentrum Media dateert van april 2015.

Van de 2 lectoraten die bij de midtermreview zijn beoordeeld, is het lectoraat Entrepreneurial Journalism beëindigd. Daarvoor in de plaats is een nieuw lectoraat ingesteld, Constructive Journalism. Het kenniscentrum kent nu 2 lectoraten: Media & Civil Society, dat in 2007 is ingesteld, en Constructive Journalism, dat in 2016 is ingesteld. Elk lectoraat kent een lector. In totaal bestaat het kenniscentrum uit 9 medewerkers (4,24 fte) waarvan één promovendus. Er zijn geen associate lectoren of senior onderzoekers.

Voortraject Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek

Het branchekader is op Hogeschool Windesheim door een hogeschoolbrede werkgroep BKO opgepakt. In deze werkgroep hebben zowel lectoren als het management van de verschillende kenniscentra zitting genomen. Bij de invulling van de standaarden 4 (impact van onderzoek) en standaard 1 (onderzoeksprofiel) heeft Windesheim gebruik gemaakt van een externe commissie van deskundigen onder leiding van Prof. Dr. M. Vermeulen van TIAS. Deze commissie heeft alle kenniscentra van Windesheim ondersteund in de rol van 'critical friend' bij het concreet invulling geven aan deze twee standaarden.

Opdracht voor de commissie

Aan de commissie is gevraagd om, gebaseerd op het zelfreflectiedocument en de bevindingen tijdens de visitatiedag van 25 september 2018, het Kenniscentrum op de standaarden van het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek te beoordelen. Voor de eerste vier standaarden is de beoordelingsrange: onvoldoende – voldoende – goed – excellent, voor standaard 5 wordt een tweepuntschaal gehanteerd: volaan - niet volaan.

De beoordeling bevat summatieve en formatieve elementen en is ontwikkelingsgericht. Het eindoordeel (wederom in de beoordelingsrange onvoldoende-voldoende-goed-excellent) is een gemotiveerd en gewogen oordeel op basis van de oordelen van de afzonderlijke standaarden. Voorwaarde om te komen tot een positief eindoordeel is een minimaal voldoende score op standaard drie.

Samenstelling en werkwijze van de commissie

De commissie voor de visitatie van het Kenniscentrum Media is als volgt samengesteld:

- Voorzitter prof. dr. Karin Raeymaeckers, hoogleraar Communicatiewetenschappen Gent
- Lid ir. Willem Schoonen, redacteur en oud-hoofdredacteur Trouw
- Lid drs. Bartho de Looij, teamcoach opleiding Journalistiek Christelijke Hogeschool Ede

De commissie wordt ondersteund door een secretaris, dr. Kees van Gageldonk, zelfstandig adviseur onderzoeksbeleid.

Ter voorbereiding op de review heeft de commissie onder meer de volgende documenten ontvangen:

- Het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek 2016-2022;
- De vorige midterm evaluatie van het kenniscentrum;
- Het zelfreflectiedocument van het kenniscentrum;
- De te ondertekenen 'verklaring van onafhankelijkheid'.

De visitatie besloeg een dagdeel. De commissie heeft diverse gesprekken gevoerd met de lectoren, onderzoekers en docenten verbonden aan de lectoraten en met het management van het kenniscentrum. Met vertegenwoordigers van het werkveld of studenten heeft de commissie niet gesproken. Het kenniscentrum heeft vertegenwoordigers van het werkveld uitgenodigd, maar om agendatechnische redenen is er geen afspraak tot stand gekomen. De gesprekken verliepen plezierig en kenmerkten zich door een grote openhartigheid in een informele setting. Aan het eind van deze dag zijn tijdens een plenaire bijeenkomst de voorlopige eerste bevindingen teruggekoppeld door de commissie aan een afvaardiging vanuit het kenniscentrum en de hogeschool.

In dit rapport geeft de commissie in hoofdstuk 1 haar beoordeling ten aanzien van een aantal algemene onderwerpen. In hoofdstuk 2 geeft de commissie een aantal aanbevelingen ter verbetering van een aantal aspecten van het kenniscentrum en de hogeschool. Tenslotte wordt in hoofdstuk 3 door de commissie haar beoordeling op de vijf standaarden en een overall beoordeling gegeven over het kenniscentrum. Voor de volledigheid is het programma van de visitatiedag bijgevoegd (bijlage 1).

1. **Beoordeling van enkele algemene aspecten van het Kenniscentrum Media**

1. De commissie heeft zich op basis van de vooraf aangeleverde informatie en de gevoerde gesprekken een goed beeld kunnen vormen over het kenniscentrum. In de zelfevaluatie is voor iedere standaard systematisch aangegeven waar het kenniscentrum trots op is en waar men zich wil ontwikkelen. De gesprekken verliepen in een goede sfeer en waren openhartig van aard.
2. Ten tijde van de midtermreview in 2015 waren de problemen bij de opleiding journalistiek die hun weerslag hadden op de relatie tussen de opleiding en het kenniscentrum, nog maar net achter de rug. De relatie met de opleiding is nu in rustig vaarwater gekomen. Het kenniscentrum heeft sinds de midtermreview veel bereikt. De commissie wil daar nadrukkelijk haar waardering voor uitspreken.
3. De schaal van het kenniscentrum is klein. Het is alleen verbonden met de opleiding journalistiek en niet met de opleiding communicatie. Dat heeft te maken met keuzes uit het verleden, die door het management boven het kenniscentrum zijn gemaakt. De scheiding tussen beide opleidingen is bij andere hogescholen niet gemaakt. Er is intussen een voorzichtige beweging naar meer samenwerking waarneembaar in de vorm van onderwijstijd die de opleiding communicatie aan het kenniscentrum ter beschikking heeft gesteld om onderzoek te doen. De commissie vindt dat een goede zaak.
4. Het netwerk van de lectoren is breed en omvat naast Nederlandse ook internationale organisaties. Dat past bij de visie en thema's van het kenniscentrum. Het netwerk is vrijwel uitsluitend gericht op journalistiek en nauwelijks op communicatie. Ofschoon dit te verklaren is uit de thema's van het kenniscentrum en de scheiding tussen de opleidingen journalistiek en communicatie, betekent dit een aanzienlijke inperking van de mogelijkheden om ook buiten de journalistiek te zoeken naar potentiële samenwerkingspartners en daaruit voortvloeiende externe geldstromen.
5. De lectoren en (docent-)onderzoekers zijn sterk intrinsiek gemotiveerd en verrichten gedegen onderzoek binnen het kader van het praktijkgericht onderzoek van het hoger beroepsonderwijs. Eén van de lectoraten bestaat al jaren en de commissie heeft veel continuïteit gezien in het onderzoek. Het andere lectoraat is van recente datum als opvolger van het beëindigde lectoraat Entrepreneurial Journalism. De commissie vindt dat het thema van dit lectoraat relevant is en veel potentie biedt voor een verdere groei van het kenniscentrum. De inhoudelijke keuze voor dit thema heeft ook de samenhang van het kenniscentrum vergroot. Beide lectoraten geven nu samenhang aan

het kenniscentrum. Het kenniscentrum geeft hiermee tevens gehoor aan de oproep uit de midtermreview om meer focus aan te brengen in het onderzoeksgebied.

6. Het kenniscentrum is sterk in het onderzoek binnen de driehoek onderwijs, werkveld, onderzoek. De commissie heeft verschillende goede voorbeelden gezien bij de lectoraten hoe hier concreet invulling aan wordt gegeven. Er wordt zowel in vakbladen als in wetenschappelijke tijdschriften gepubliceerd. De publicaties zijn uitstekend van kwaliteit. Op vragen over experimenteel onderzoek werd een doordacht antwoord gegeven. De relatie naar het onderwijs krijgt vorm in deelname van alle journalistiekstudenten aan onderzoeksprojecten van het kenniscentrum en in het feit dat leden van het kenniscentrum ook onderwijs verzorgen. Voor de deelname aan afstudeerprojecten zijn, ook in de ogen van de lectoren, te weinig studiepunten beschikbaar. Studenten communicatie zijn slechts incidenteel bij het kenniscentrum betrokken. De relatie naar het werkveld is uitstekend, zowel landelijk als internationaal.

2. Aanbevelingen

De commissie heeft naar aanleiding van het zelfreflectiedocument en visitatiebezoek de volgende aanbevelingen voor het kenniscentrum.

1. De scheiding tussen de opleidingen communicatie en journalistiek vindt de commissie een weeffout, die de ontwikkeling van het kenniscentrum geen goed heeft gedaan. Het is in feite de belangrijkste reden voor de geringe schaalgrootte van het kenniscentrum. Binnen deze beperkingen heeft het kenniscentrum bewonderenswaardige resultaten bereikt, maar een verdere groei is moeilijk als de weeffout niet wordt hersteld door beide opleidingen weer samen te brengen. De opleiding communicatie heeft onderwijstijd beschikbaar gesteld aan het kenniscentrum om onderzoek te doen, wat een goede aanzet is, maar meer is nodig.
2. In het verlengde hiervan beveelt de commissie aan dat het management van het domein en het college van bestuur de voorwaarden scheppen die het mogelijk maken voor het kenniscentrum het aanwezige potentieel te benutten. Naast het herstellen van de weeffout zou het kenniscentrum een grotere armslag op financieel gebied moeten krijgen en administratieve ondersteuning bij het werven en beheren van tweede geldstroom projecten zoals Raak van NWO. Er is op dit punt op de hogeschool als geheel voldoende ervaring bij andere kenniscentra en die ervaring kan ten dienste worden gesteld aan het kenniscentrum media. Daarnaast zal het herstel van de weeffout de werving van derde geldstroom projecten vergemakkelijken. Er kan dan immers een breder werkveld worden bereikt met meer mogelijkheden een derde geldstroom te genereren.
3. Het lectoraat Constructive Journalism heeft een belangrijk thema, dat maatschappelijk zeer relevant is. Die relevantie is breder dan de journalistiek en heeft waarschijnlijk ook een langere houdbaarheid dan de term 'constructive'. Daarom beveelt de commissie aan na te denken over een mogelijk andere benaming die meer recht doet aan de inhoudelijke kracht van het thema en die ook de gewenste verbinding naar de opleiding communicatie kan maken. De commissie realiseert zich uit de gesprekken dat hiervoor niet direct een pasklare term beschikbaar lijkt.
4. De opleiding journalistiek heeft een adviesraad, die ook voor het kenniscentrum bedoeld is, maar in feite niet als zodanig functioneert. De combinatie is overigens ook minder geschikt om de gewenste ontwikkeling van het kenniscentrum zoals hierboven beschreven, mogelijk te maken. Een eigen adviesraad, met een samenstelling breder dan alleen journalistiek, is daarom nodig.

3. Beoordeling per standaard en overall beoordeling

Standaard 1

Het kenniscentrum heeft een relevant, ambitieus en uitdagend onderzoeksprofiel en een onderzoeksprogramma met bijbehorende doelen die zijn geoperationaliseerd in een aantal indicatoren.

Overweging

Sinds de zomer van 2017 heeft Hogeschool Windesheim een nieuw instellingsplan. In dit plan wordt voor het onderzoek aangegeven dat het zich richt op een duurzame en inclusieve samenleving. De thema's van het kenniscentrum sluiten goed aan op deze missie van de hogeschool. De focus is goed en de speerpunten zijn goed gekozen. De aanbevelingen van de midtermreview zijn duidelijk ter harte genomen. De beëindiging van het lectoraat Entrepreneurial Journalism vloeit daar in feite uit voort en wordt door de commissie toegejuicht. Het nieuwe lectoraat sluit beter aan bij het andere lectoraat en bij de thema's van het kenniscentrum. De operationalisering van de indicatoren is voor verbetering vatbaar. Zij zijn niet eenduidig en daardoor minder geschikt voor sturing.

Oordeel

Deze standaard wordt door de commissie als **'goed'** beoordeeld.

Standaard 2

De wijze waarop het kenniscentrum is georganiseerd, de inzet van mensen en middelen en de interne en externe samenwerkingsverbanden, netwerken en relaties maken de realisatie van het onderzoeksprofiel mogelijk.

Overweging

Het kenniscentrum is klein. Het moet werken in een omgeving en onder voorwaarden die niet optimaal zijn. Dat heeft te maken met keuzes die op het niveau van de hogeschool in het verleden zijn gemaakt. De commissie duidt hier op de scheiding tussen de opleiding communicatie en journalistiek, die zij als een weeffout zou willen aanmerken. Ondanks de ongunstige omgeving is er sprake van een grote werkkraft, collegialiteit en teamspirit. De lectoren zijn zich bewust van de beperkingen die de inbedding van het kenniscentrum met zich meebrengt. Er zijn aanzetten tot verbetering zoals de onderwijstijd die de opleiding communicatie ter beschikking stelt om onderzoek te doen. De verankering van het kenniscentrum in het onderwijs is goed geregeld via de docent-onderzoekers die met hun studenten bezig zijn subthema's te onderzoeken die gelieerd zijn aan de lectoraatsthema's. De relatie naar het werkveld is goed. De lectoren zijn actief in relevante internationale verbanden en organisaties. Niettemin leidt de krappe bemensing er toe dat weinig stakeholders uit het werkveld aanhaken om met het kenniscentrum te experimenteren en

derde geldstromen te genereren. De onderwijstijd vanuit de opleiding communicatie om onderzoek te doen is een goed begin, maar niet meer dan dat, want in de communicatiewereld kan je als kenniscentrum helemaal niets 'ophalen' als je maar 0.4 fte aan onderzoekers van de opleiding communicatie aan boord hebt. Het oordeel van de commissie is gebaseerd op de verwachting dat de verbetering van de institutionele inbedding van het kenniscentrum, zoals die ook in haar aanbevelingen is opgenomen, door de hogeschool wordt opgepakt.

Oordeel

Deze standaard wordt door de commissie als **'goed'** beoordeeld.

Standaard 3

Het onderzoek van het kenniscentrum voldoet aan de inhoudelijke en wetenschappelijke standaarden die in het vakgebied gelden voor het doen van onderzoek.

Overweging

Het kenniscentrum hanteert de Windesheimbrede definitie van 'Praktijkgericht Onderzoek (2016)', de Gedragscode Praktijkgericht Onderzoek (2010) en de Windesheimbrede Publicatierichtlijn (2014). De commissie is onder de indruk van het onderzoek van de lectoraten. Het is binnen de kaders van het praktijkgerichte onderzoek dat eigen is aan hogeschool, gedegen en van hoge kwaliteit. Het kenniscentrum is klein, maar vormt een hechte groep van competente, kwalitatief hoogstaande lectoren en onderzoekers, die onderling goed samenwerken. Het aantal publicaties is groot, ook internationaal. De commissie is positiever over het onderzoek dan in de zelfreflectie is beschreven. Studenten zijn, waar dat mogelijk en wenselijk is, bij de uitvoering van het onderzoek betrokken. Het experimentele onderzoek is goed doordacht. Er is bij de lectoraten een goed beeld van welk onderzoek wel en welk onderzoek niet zou moeten worden uitgevoerd. Er is sprake van een hoge mate van continuïteit. Er is een goede aansluiting bij de missie van de hogeschool en het Nationale Wetenschapsagenda.

Oordeel

Deze standaard wordt door de commissie als **'goed'** beoordeeld.

Standaard 4

Het kenniscentrum realiseert voldoende relevantie op het gebied van: kennisontwikkeling binnen het onderzoekdomein, de beroepspraktijk en maatschappij, en onderwijs en professionalisering. Het onderzoek heeft in voldoende mate impact op de hiervoor omschreven gebieden.

Overweging

Uit de gevoerde gesprekken leidt de commissie af dat de relevantie van het onderzoek naar het onderwijs en het onderzoekdomein goed is. Het kenniscentrum heeft veel te bieden aan het werkveld. De relevantie naar het werkveld lijdt echter onder de geringe omvang van het kenniscentrum. Er is onvoldoende massa om op enige schaal gezamenlijke projecten met het werkveld uit te voeren. Tot nu toe heeft het kenniscentrum zich voornamelijk op het journalistieke werkveld gericht. De wens van het kenniscentrum om te zoeken naar brede maatschappelijke thema's biedt, gekoppeld aan een schaalvergroting, perspectief op een verbreding van het werkveld. Dat kan ook leiden tot een grotere zichtbaarheid van het kenniscentrum.

Oordeel

Deze standaard wordt door de commissie als '**voldoende**' beoordeeld.

Standaard 5

Het kenniscentrum voert regelmatig en systematisch evaluatie uit van de onderzoeksprocessen en resultaten. Aan de uitkomsten daarvan verbindt het kenniscentrum waar nodig verbeteringen.

Overweging

Het praktijkgericht onderzoek van Windesheim wordt per kenniscentrum in een tijdsperiode van zes jaar twee keer geëvalueerd door een commissie die bestaat uit externe deskundigen, tijdens de visitatie en tijdens een midterm-evaluatie. De laatste midterm-evaluatie voor het Kenniscentrum Media dateert van april 2015

De commissie is er van overtuigd dat men in de lectoraten de zorg voor de kwaliteit van de projecten en resultaten actief volgt. De intentie is goed en de aanwijsbare uitkomsten zijn degelijk. In de kwaliteitszorg van het kenniscentrum ontbreken echter een schriftelijke vastlegging (een *paper trail*) en een eigen adviesraad voor het kenniscentrum. In een tijd waarin validering en bewijslast belangrijk zijn, kan een kenniscentrum niet zonder gedegen evaluatiesysteem, dat er op is gericht om processen te verbeteren. Men kan niet volstaan met een terugkoppeling die niet schriftelijk wordt vastgelegd. Daarnaast is een eigen adviesraad nodig die gevraagd en ongevraagd commentaar geeft op voorstellen voor onderzoek en op de uitvoering daarvan in de context van onderwijs en werkveld. Er is ijking, verslaglegging en een procedure daarvoor nodig voor het vertrouwen naar de buitenwereld. Tegelijkertijd moet het kwaliteitszorgsysteem zo worden opgezet dat de administratieve last tot een minimum beperkt is. De commissie acht het kenniscentrum zeer wel in staat om de juiste instrumenten te ontwikkelen.

Oordeel

Deze standaard wordt door de commissie als '**niet voldaan**' beoordeeld.

Overall beoordeling

Gelet op de afzonderlijke beoordelingen op de vijf standaarden en de overwegingen daarbij komt het visitatiepanel tot de overall beoordeling **voldoende**

Overweging

Het was voor de commissie lastig om tot een afgewogen eindoordeel te komen. Het kenniscentrum is klein en beschikt over zeer beperkte middelen. Het moet ook opereren binnen de randvoorwaarden die de hogeschool heeft gesteld. Met name het feit dat de opleiding journalistiek losstaat van de opleiding communicatie – de al genoemde weeffout – maakt dat het kenniscentrum niet optimaal kan functioneren. De commissie heeft grote waardering voor wat het kenniscentrum tot stand heeft gebracht gegeven de beperkte middelen en de randvoorwaarden. De samenwerking met de opleiding communicatie die het kenniscentrum heeft geëntameerd, is een goede aanzet tot schaalvergroting. Het oordeel van de commissie ligt tussen voldoende en goed, maar de vierpuntschaal dwingt haar een keuze te maken. De gronden voor de oordelen op de standaarden die minder dan "goed" scoren, vloeien voor een aanzienlijk deel voort uit de beperkte omvang en de weeffout en liggen dus buiten de invloedssfeer van het kenniscentrum. Niettemin is hier ook sprake van keuzes van het kenniscentrum zelf. Zo slaagt het kenniscentrum er nauwelijks in extern geld, waarmee de schaalgrootte kan toenemen, te verwerven, ook niet bij het programma Raak van NWO. Ook het ontbreken van een eigen adviesraad en van een gedegen evaluatiesysteem, dat er op is gericht om processen te verbeteren, is een keuze van het kenniscentrum.

Namens het visitatiecommissie van het Kenniscentrum Media van Hogeschool Windesheim,

voorzitter,

prof. dr. Karin Raeymaeckers

secretaris,

dr. Kees van Gageldonk

Bijlagen

Programma Visitatie Kenniscentrum Media 25 september 2018

1. 12.00-12.30 uur Voorbespreking Commissie
2. 12.30-13.15 uur Welkom en inleiding op het KCM, terugblik op de aanbevelingen vanuit de midtermreview. Aanwezig van het KCM: directeur KCM en beide lectoren
3. 13.15-13.30 uur Korte pauze
4. 13.30-15.00 uur Presentatie van beide lectoraten en discussie met de kenniskringleden. Aanwezig van het KCM: directeur KCM, beide lectoren en alle kenniskringleden
5. 15.00-15.15 uur Korte pauze
6. 15.15-16.00 uur Afrondend gesprek. Aanwezig vanuit het KCM: directeur KCM en beide lectoren
7. 16.00-16.30 uur Tijd voor de commissie om zich te beraden.
8. Beoordeling en advies van de commissie
9. Afsluiting en borrel